

Két jó közül melyik a jobb?

A „magis” szót, amely az ignáci lelkiesség egyik szakszavának számít, sokféleképpen fordítják: több, nagyobb, egyre inkább, egyre nagyobb stb. A döntéshozatal folyamatában, az ahhoz vezető megkülönböztetésben is fontos kritériumnak számít. Viszonylag könnyű dönteni – még ha a kivitelezés nem is olyan egyszerű – akkor, amikor jó és rossz között kell választani. Amikor azonban két vagy több jó lehetőség áll előttünk, akkor máris belép a képletbe a „magis”: egyértelmű, hogy a nagyobb jót kell választanunk. Igen, csak hogy melyik a nagyobb jó? Erre a kérdésre a válasz gyakran fejtörést okoz, és a szívet sem hagyja érintetlenül.

A magis a személyes fejlődésben

Ha a döntéshelyzetben lévő személy életére tekintünk, akkor gyakran az isteni erényekben való növekedés lehet az iránymutató: melyik lehetőség vezet mélyebb hitre, előbb reménységre, teljesebb szeretetre? Vagy ha a János evangéliumában olvasható jézusi vágyra tekintünk – „Azért jöttem, hogy életük legyen és az teljes legyen” (vagy: „bőségben legyen”, Jn 10,10) –, akkor így is fogalmazhatunk: mi vezet több, teljesebb életre? Mi az, ami az élet kibontakozásához, táplálásához inkább hozzájárul? És hol halmozódnak esetleg az életet akadályozó tényezők? Természetesen ez nem feltétlenül a könnyebb, kényelmesebb út választását jelenti, hiszen az élet születése fájdalommal, vajúdással is jár, a merész álmoknak pedig áruk van, sokszor (f)el kell adnunk mindenünket, hogy a kincset rejtő földterületet vagy a drágakövet megvásároljuk – tanuljunk szintén Jézustól.

A magis és a közjó

Az egyén és a közösség java egyrészt természetes összhangban állnak, hiszen ha a közösség dolgai jól mennek, az minden egyes tagjának jó, és ha mindenkinek jó, akkor az a közösségnek is javára van. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy ez az összefüggés nem egyszerűsíthető le ennyire. Hiszen a sok egyéni jó egymással ellentétbe is kerülhet, így olykor választani kell az egyén és a közösség (nagyobb) java között. Általános érvényű recept pedig erre sincs, hacsak az nem, hogy éberem kell figyelünk arra, hogy a választás megmaradjon a két (vagy több) jó közti döntés síkján, azaz ne ártson sem egyénnek, sem közösségnek.

Ilyenkor különös jelentősége van egy kívülálló, tapasztalt kísérő bevonásának és a közösségi megkülönböztetésnek. Az Istenre és egymásra való figyelmes odahallgatás, valamint a kellő belső szabadságra való törekvés kulcsfontosságú.

Magis a közösségi választásban

Szent Ignác *Szabályzatának* 7. részében a küldetés választásához ad kritériumokat, amelyek más döntési helyzetekre is lefordíthatóak. Először is az egyetemesebb jóra hívja fel a figyelmet, arra, ami szélesebb körben fejt ki hatást. További iránytűként a nagyobb szükséget nevezi meg, ami adódhat abból is, hogy nincsen más, aki válaszoljon a szükségre, vagy senki sem akarja megtenni azt. Egy másik szempont a várható hatással függ össze: melyik lehetőség tűnik gyümölcsözőbbnek. Fontos továbbá az is, hogy hol várható tartósabb hatás, azaz lényeges a hosszú távú gondolkodás is.

Gyakran hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy ami a nehezebb, az a nagyobb jó, ez azonban nem ennyire egyértelmű, hiszen olykor a kevésbé veszélyes vagy az is lehet a magis, ahol több a segítség, hiszen az valószínűbbé teszi, hogy lesz gyümölcse a szolgáltatnak, és hogy hatása továbbterjed a megérintett emberek révén. Barton T. Geger SJ a magisról szóló értékezésében kiemeli a „nem többet, hanem okosabban dolgozni” elvet, amely rácseng a „többet észsel, mint erővel” népi bölcsességre.

Belső hozzáállás

„Isten legnagyobb szolgálatának” (Pedro Aruppe SJ) választásához az ignáci lelkiségben szintén sokat hangsúlyozott nagylelkűségre és kreatív hűségre van szükség. Továbbá, amint Karl Rahner SJ hangsúlyozza, a magis és az indifferencia ugyanannak az éremnek a két oldala, azaz: minél nagyobb belső szabadsággal közelítem meg a választást, annál inkább képes vagyok felismerni a nagyobb jót. Másként fogalmazva: az indifferencia belső szabadsága a magis választására.

A belső szabadság olykor az elengedésre való készséget is jelenti, mert amint Szent Ignác is rámutat, a „hagyomány és érzelmi kapcsolódás nem okok arra, hogy valamiben benne maradjunk”. Továbbá az indifferencia nemcsak a választás alatt, hanem utána is fontos, hiszen megtörténhet, hogy Isten végül mást ad, mint amit mi a megkülönböztetés eredményeként választunk. Ilyenkor segít, ha szem előtt tartjuk, hogy „a nagyobb jó választása önmagában is érték, akkor is, ha végül másképp alakulnak a dolgok” (B. T. Geger).

Útra való gondolat:

A fenti szempontok alapján vizsgáljuk meg korábbi döntéseinket, odafigyelve arra, hogy mi segít minket személyesen a nagyobb jó választásában, és hol vannak a csapdáink ezen a téren!